

ĐÁ GÀ

Thuở ấy trong giới nuôi gà nòi lão luyện, ông Bảy là một kiện tướng. Ông thích gà, mê gà và say...gà. Tuy chưa tạo thành thâm cảnh “Vọng phu” thứ hai, chứ ông có thể bảo — mà không cười rằng :

Nhút gà đá

Nhì cá thia thia

còn vợ, con nhà là vấn-đề... (than ôi) phụ thuộc.

Ông thích gà hơn trai thích gái ; ông mê gà như thi sĩ mê trăng ; ông say gà tựa nhạc sĩ say đàn...

Ngày kia, đang ở trường gà bỗng có người chạy tới cho ông hay, bệnh tình cậu con ông rất nguy ngập. Ông nhú mày, lưỡng lự giây lâu, rồi bảo kẻ thông tin về trước... Mãi đến chiều, tan độ, ông mới mò về, và chỉ còn kịp vuốt mặt từ thi.

Ở đây, tác giả xin kỹ thuật những điều tai nghe, mắt thấy, chớ tuyệt nhiên không thêm sáng kiến mới mẻ nào, hoặc một thực nghiệm đặc biệt gì về vấn đề nuôi gà đá.

Chơi gà là trò tiêu khiển của hạng giàu tiền, mà cũng là môn đánh bạc của nhóm người hàng xáo. Thế nên ít ai quan tâm đến việc nuôi gà, đúc nòi, để bán. Và có lẽ, các tay chơi gà sợ giống gây ra nhiều dòng gà bớt quý, nên bịa chuyện ăn gà nòi nòi đơn mặc dầu thịt gà nòi vẫn ngon, thơm, ngọt ; mà biết đâu, đấy là mảnh khóc của các ông thầy gà cổ hạn chế sức sinh sản của gà nòi, hầu thủ lợi.

lóng đẽ liên lạc người trong điệu, và tùy theo lời truyền tụng, tùy sắc tố, người ta đặt cho gà nhiều thứ tên, như :

Gà điều, gà xanh, gà ó, gà nhận, gà ó mái lai, gà ô mái lai, gà mồng lái, gà bông mái lai, gà bông trích, gà bông dậu, gà lau, gà ô lau, gà điều lau, gà bông lau, gà xanh lau, v.v...

Ngoài ra còn có hạng gà “vô địch” mà thả ra trường thì địch thủ nhút định phải sớm hay muộn, hoặc xếp giáp chạy dài, hoặc bỏ thầy giữa chiến địa. Thí dụ :

Gà sấu : Gà không có lưỡi, miệng hơi thúi lạ thường

Gà voi : ngay chỗ phao câu, mọc hai sợi lông cứng như lông voi lẫn lộn trong túp lông khác, nên vô ý không phát giác được.

Gà song sanh : Hai con cùng nở trong một trứng. Nhút là gà trống thì quý vô cùng.

Gà tứ mị : Ban đêm gà ngủ sải lay, lông xù lên như chết.

Gà ngọc : Mỗi lúc gà gáy, từ trong cuống họng sáng rực lên.

Gà tức : Khi có người rờ tới, gà “tức, tức” ra tuồng sợ hãi.

Gà nhựt, nguyệt : Gà có một cựa đen, một cựa trắng.

v...v...

Bên cách đám đồng tướng có thiên tài về trận mạc kể trên, còn một nhóm gà “vô

danh" nhờ tay gian xảo của người, gây được ít nhiều tấm tiếng. Ngoài bộ chiến giáp, chúng lại mang theo một vài ám-khí. Chẳng hạn, trước lúc ra quân, chủ nuôi thoa sát mỡ chồn vào hai nách gà. Khi lâm trận, đối phương né, tránh, vừa dứt đầu vào nách địch, vội rút ra...te te bỏ chạy; hoặc đầu cựa tằm độc được, lúc giao tranh, thuốc độc do vết thương tan vào máu, trong vài phút địch thủ quay mòng mòng ngã ra... không kịp trở. Đôi lần, tên giữ bội vô ý, để chủ lạ thừa dịp bước ngang vút con gà vài hột lúa... nhựa. Lát nữa, giữa chiến trường, tiên nhập, gà gật gù, nửa tỉnh nửa say...

Đây là vài mảnh khoe sơ đẳng; còn lắm thủ đoạn "động trời" được chủ gà xem như "bí mật nhà nghề". Mà đây là "bí mật" thì phi kẻ đồng điệu, dễ gì tìm hiểu được.

Nhiều con sở trường ngón "sát thủ giản". Có con tinh thực miếng "hồi mã thương". Xáp chiến mấy mươi hiệp cầm đồng, tự nhiên nó bỏ chạy, đối phương hăng tiết đuổi theo... trong chớp mắt, nó quay lại, và...con kia, lãnh nguyên một ngọn cựa ngay hầu...nằm dấy tê tê. Những con gà, có đòn độc thế ấy, không gặp đủ dịp để... trồ tài, dầu phải cặp với hạng dư lông mà nó thiếu chàng, người ta cũng chạy độ. Chỉ đem đến vùng khác xỏ, may ra còn có cơ hội ăn thua. Song, cũng chừng vài lần, với lối thông tin bằng miệng, thiên hạ vừa thấy mặt đã xá dài. Cho nên chủ nuôi mới nghĩ đến phương pháp... trá hình, nghĩa là nhuộm gà để đổi màu lông. Cũng một xác gà, mà ở vùng này nó là gà nhận, qua miền kia, nó thành gà diều, gà lau, gà ô, v.v... Tuy vậy, ít lâu sau, người ta cũng phát giác

được tông tích nó, và chủ nuôi buộc lòng cho nó "hưu trí non".

Nuôi gà đá là cả một nghệ thuật. Nó đòi hỏi nhiều tốn kém về tiền bạc, ngày giờ cũng như tâm trí và lao lực. Lắm khi, nghe lời diêm chỉ, chủ gà phải lợi 5,6 ngày đường tìm chuộc gà giống.

Đại khái, có 3 hạng gà được chú ý nhưt:

10) Gà cựa — (gà Cao-lãnh, Sadéc, Longxuyên).

Giống gà có cựa tự nhiên này, lại chia làm 3 nhóm:

a) Gà lông. Cũng như tên nó chỉ, gà này lông nhiều, cựa thật tốt, thịt ít, xương nhỏ. Lẹ đặc biệt song không bền.

b) Gà gân. Tuy chẳng lẹ bằng gà lông, gà gân dẻo dai hơn, đá miếng nào đáng miếng này.

c) Gà thịt. Sở đoản của nhóm này là chịu cựa tẹt lắm...

Con nào hay, thật xuất sắc. Con nào dở, hết chỗ chê.

20) Gà churen tron (gà Bà diêm).

Có 2 nhóm:

a) Gà Baria, gốc từ Ấn-độ (gà mái có túp râu dưới cằm).

Dòng gà này bền vô cùng. Thà chết tại chỗ chứ không biết chạy là gì. Có độ, cặp từ sáng, đá mãi tới tối mịt, dám huề.

b) Gà Bàdiêm.

Ngón đá vừa hay, vừa độc. Tuy thế kém hăng gà Baria về nước bền.

30) Gà dao.

Bất kỳ gà nào cũng cấp độ được, nhưng thường lựa giống gà bay hoặc gà đá trên. Sự thắng bại, không tùy gà, mà cũng do tài cật dao của tên bồng nước. Thế nên chơi gà dao, người ta khỏi tốn công chọn giống.

Đã hiểu dòng gà, chủ nuôi còn phải biết đồ giống. Thường, thì gà gân (trống) x gà Bàdiêm (mái), con sanh ra cựa cụt, dẻo dai, bền bỉ, thịt, gân chắc mạnh, ngón đá lại hay.

Gà con thừa hưởng trọn vẹn tính hiếu chiến và lạnh lẽo của cha còn sự can đảm dẻo dai thuộc phần máu mẹ. Vì vậy, dố ai, dầu thân, dầu sơ, có thể hỏi mượn, hoặc nài mái giống được. Thà là giết gà làm bồi nhậu chớ chẳng bao giờ chủ gà bằng lòng cho dòi mái khỏi gốc. Một trứng nòi cũng đủ gây thành "đám giặc" nữa là. Có lần, ông bảy, bình sanh rất điềm tĩnh, phải lên cơn thịnh nộ, đuổi tên mài nghệ tinh cần của ông. Đưa tớ bắt lương, chóa mắt vì tiền đành cấp của chủ một trứng gà để đòi lấy 5 đồng bạc (thưa ấy chừng 8,9 xu là 10 trứng thường). Và kẻ chủ mưu vụ trộm ấy phải mang trứng đến trả còn năn nỉ gần "thụt lưỡi", câu chuyện mới dàn xếp êm.

Có thể, ta mới khỏi ngạc nhiên khi thấy chủ gà chỉ lựa giữ lại vài mái thật đẹp, kỳ dư gà mái trong bầy đều bị hy-sinh để đãi khách.

Tất cả gà trống được nuôi dưỡng tử tế. Chúng được nhốt riêng cần thận. Là vì, tuy sơ sanh, chúng vẫn sẵn "bầu máu nóng"

mồ đá nhau lung tung, cũng què dò cũng gãy cánh... như ai.

Buổi đầu, cách cho ăn, uống, hếch gà thường, mãi tới 14 tháng, giai đoạn phiên toái mở màn.

Lần lượt, con này rồi con kia, chúng tiếp nhau "thảo vài đường" trước cặp mắt tỉnh tường của lão thầy gà. Lão đem gà trận xỏ với tơ. Dĩ nhiên, trong lúc tranh phuông, hai địch thủ, dầu tài sức dị đồng, không thể nhường đòn nhau được, nên, dề dề phòng mọi bất trắc, lão thầy bịt cựa hai con bằng lá chuối khô, quấn thật chắc, thật kỹ.

Kỳ nhút xỏ chừng một phần ba nhang (độ 10 phút). Đây là phương pháp tuyển chọn "cử tử". Con nào tệ quá cho... dầu thai. Con nào "xài được" nhốt một bên, hầu củ soát lại. Trước khi "chịu" huấn luyện cho thuần thực đề... trã nợ cỏ lúa, chúng còn "bị" coi chơn, coi cựa, coi vẩy, v.v... Lão thầy tỉ mỉ đếm số vẩy từ móng lên tới gốc. Chơn càng nhỏ càng tốt, còn cựa phải đóng sát thới mới đẹp; cựa cho sưng sẽ mũi hơi quớt lên, thép nhiều, mà dẻo; được cựa sáp lại quý hơn, v.v...

Sau đó, lão thầy "đề" chúng gột lông ở đầu, ở nách, ở hậu, và vô nghệ ở mẩy măng da trụi lủi ấy.

Nói vô nghệ tất nói mài nghệ. Tuy "công việc" không cần nhiều lao lực, song nó ngán như lật cã thùng cá bóng trứng. Trong một nắp lu lật ngửa, người ta pha nửa phần nước, nửa phần rượu nếp, thêm chút phen, chút muối, và... một đồng nghệ cũ; cứ cắm cồ mài hoài, mài đến chừng nước đặt sệt lại tựa bột khuấy mới thôi. Thế nên, bất kỳ giờ nào, bước vào trại

cũng bắt gặp một vài người mài nghề ngũ gà, ngũ vịt. Làm cái nghề chán phèo ấy, thiết tưởng dầu uống cả tô cà phê pha đậm thỉnh thoảng, mắt cũng sụp mí và đầu cũng gật như thường.

Tắm nghề cho gà trong 24 giờ, rồi phải tắm gà, thường vào giữa trưa nắng ráo, với xác trà huế hay nước lá ổi. Dùng xác trà, xác lá chà khắp da gà cho sạch nghề.

Cứ cách 15 hôm xỏ lại một lần. Sau mỗi kỳ xỏ, đừng quên vô nghề, vì theo quan niệm chung của giới nuôi gà, thoa nghề cho xăn da, và da có xăn thịt mới cứng, gân mới dẻo.

Trước sau tính 3 kỳ xỏ, cứ nầy cách cứ kia 15 ngày; tóm lại phải một tháng rửa mới "luyện" xong một con.

Cũng bắt từ cử đầu tiên, mỗi sáng sớm, chừng 4 giờ, cho gà uống nước (lườn 3 ống trúc) rồi quần sương nghĩa là thả lỏng; gà tự do muốn đi đâu mặc ý (tất nhiên không ngoài vòng rào được). Luôn luôn có người coi chừng, sợ gà nhảy rào hư cựa, hoặc gặp mái, đập cang. Sự canh phòng chắc chế quá, có lần, gà trống bắt đồ, đứng trân, cổ rạn đề lọt ra một...cái trứng nhỏ bằng trứng gà ác, ngoài có vỏ bọc màng hoàng, song trong lại chứa một chất trắng nhờn, nhớt.

Đến 7 giờ, tắm gà. — 8 giờ cho ăn: lúa gút thật sạch, và phần ăn rất điều độ đong bằng ống tre.

Trộn ngày cho gà uống ít lắm 7, 8 lần nước.

3 giờ chiều thả gà quần, cho tới sụp mặt trời mới nghỉ.

Tối lại, bắt gà tắm cần: để gà đứng giữa cái vòm chứa "nước thuốc" mực nước cao chỉ gối gà, và "nước thuốc" gồm có nước đá, rượu, muối, phen, thuốc rê, và một món nữa bỏ ở tiệm thuốc bắc mà...lão thầy dầu nhem.

Gà gân ra độ, sự tập luyện càng ráo riết. Mười lăm hôm trước, lão thầy đã lo nhồi gà. Lão để hai ngón tay dưới ức gà, nâng gà lên nhồi nhẹ nhẹ, thỉnh thoảng, rút vôi tay, gà rơi xuống đất, nó chống cẳng, hai gối chỏi lại hầu khỏi phải té ngồi. Đây là cách làm cho gà cứng chơn.

Cũng kể từ đây phần ăn của gà được trội lên gấp bội. Ngoài số lúa hằng ngày, chúng còn được thêm, mỗi bữa, 2-5 cút thịt bò sống xắt nhỏ chừng như ngón tay, và một cái... hột gà sống. Gà cũng... khoái hột gà đấy chứ. Khê đầu hột gà bằng mút dừa, kê gần mỏ gà, nó cắn đầu nút một hơi... còn lại cái vỏ không nhẹ bằng.

Hai, ba đêm, trước kỳ "xuất chinh", chủ nuôi trông nom gà từng li, từng tí. Nào là canh chừng gà ăn hết lúa hay bỏ dư, coi lại lông tai nó có rụng hay còn nguyên vẹn. Khuya khuya thức giấc, cầm đèn rọi, xem gà ngủ hay thức. Nhút là phần gà được đặc biệt chú trọng. Lúa lộn trong phần là triệu chứng chỉ rõ gà ăn không tiêu; cũng như gà rụng lông tai, bỏ ăn, đêm không ngủ, gà ỉa cút lúa, đều xem như gà bệnh, và, như thế, không thể cho ra độ được.

Sáng tinh sương, hôm ra độ, lão thầy đã có mặt tại trại gà. Lão đi quan sát một lần chót bội nầy đến bội kia. Lão vuốt ve, mơn trớn từng con. Và nhẹ nhàng nâng gà lên nhốt vào lồng ép (đút đuôi gà vào lồng trước). Ngoài lồng phủ một

vuông vãi đỏ, c gà say mặt trời, mà cấm nằng chẳng.

Lão còn kiểm điểm lương thực của gà. Phải mang nước theo cho gà uống; nước mỗi khác có khi hại gà (bị chói nước). Cơm vắt sẵn-sàng cho gà ăn cầm hơi lúc giáp chiến. Gà cấp độ không bao giờ được ăn lúa, vì, lúa vốn lâu tiêu, khi hai đối thủ phân tranh, rất có thể ngọn cựa vô tình đâm nhâm bầu điều thì . . . (ô hô) đành khui bầu lúa. Nên thay vào bữa ăn sáng, gà chỉ uống nước . . . trừ.

Và dụng cụ cần thiết cho nghề lão gồm có một chiếc khăn bông nước màu đỏ, mà phi lão, chẳng có ai được quyền mó tới —

và một hộp thiếc đựng nạo kim, chỉ, nạo dao, kéo, nạo khăn, miến chén kiêu và vài món lật vặt nữa . . .

Xong đâu đấy, mọi người lên đường. Kế trước, người sau, chủ, tớ đề huề, lòng hớn hờ.

Chiều nay, nếu gà nhà thắng độ, thì cả trại hỉ hạ, vui cười, tên mài nghề cũng lãnh được món tiền khao thưởng. Còn trái lại, giữa hai ngậm trà nóng hổi, chủ gà cùng lão thầy nhỏ to bàn bạc . . . rút kinh nghiệm các trận đá ban ngày, đề . . . chờ dịp khác.

TH . . .

KHÔNG KÉM NGOẠI QUỐC

Bánh sira mật ong.

Một thứ bánh vừa ngon, ngọt, bồ và rẻ vừa với túi tiền của người lao động.

Và với những người đau yếu, trẻ em đều dùng rất tốt có đủ chất bồ vệ sinh để tăng thêm sức khỏe.

Rất tiện nhờ để được lâu không mất mùi vị và không hư nó là loại dốt lò đã rút hết chất nước chỉ còn chất mật nên bánh vẫn mềm và gói đi xa rất tiện, có bao giấy lạng.

Một thứ bánh ngọt đã giàu công nghiên cứu rất có ích cho sự ăn uống cho tất cả mọi người.

Mua dùng hay mua sỉ xin cho bồn hiệu hay sẻ đem hoặc gởi tận nơi.

Kính mời

VIỆT - HÙNG

222 Rue Louts Berland

Phủnhuận Tânbinh Sài Gòn